

Uiterwaarden IJssel



Het gebied betreft de buitendijkse gebieden langs de IJssel en de rivier zelf. Het strekt zich uit van het uiterste zuiden van de gemeente tot aan de noordelijke grens. Vrijwel het gehele gebied is aangewezen als Natura 2000. Dat wil zeggen dat de natuurwaarden in het gebied van internationaal belang zijn en dat Nederland vanuit Europa de verantwoordelijkheid heeft gekregen deze specifieke waarden te beschermen. In het bijzonder gaat het om vogelsoorten. Voor de soorten die het betreft zijn doelstellingen geformuleerd die moeten leiden tot behoud van de populaties. Hiervoor heeft de provincie Gelderland een beheerplan opgesteld. Binnen de gemeentegrenzen is vooral sprake van hooilanden en begraasde weilanden met verspreide meidoorns, wilgen en enkele waterhoudende geulen van oude meanders. Grote delen van het gebied zijn voor de kleiwinning ooit afgegraven.

Gebiedskenmerken

Oppervlakte:	372 ha
Bodem:	Kalkloze zandgronden, Rivierkleigronden, Kalkhoudeende zandgronden
Water:	1.2 m -mv Sterk beïnvloed door waterstand IJssel
Type landschap:	IJsselzone



Karakteristieke soorten (totaal aantal waargenomen soorten NDFF: 529)

Vogels	(163 waargenomen soorten)	Vleermuizen	(0 waargenomen soorten)	Zoogdieren	(11 waargenomen soorten)
Blauwe kiekendief, Boerenwaluw, Boomvalk, Brilduiker, Draaihals, Dwergmeeuw, Gele kwikstaart, Goudplevier, Graspieper, Grote lijster, Grote mantelmeeuw, Grutto, Huismus, Huiswaluw, Kemphaan, Kleine zilverreiger, kneu, Koekoek, Kramsvogel, Kwartelkoning, Nachtegaal, Oeverloper, Paapje, Patrijs, Pijlstaart, Porseleinhoen, Ransuil, Ringmus, Slobeend, Smient, Spotvogel, Steenuil, Tapuit, Torenavalk, Tureluur, Veldleeuwrik, Visdief, Watersnip, Wielewaal, Wilde zwaan, Wintertaling, Wulp, Zeearend, Zomertaling, Zwarte mees, Zwarte stern				Bever Wezel Bruine rat Mol Haas	
Amfibieën en reptielen	(10 waargenomen soorten)	Vaatplanten	(228 waargenomen soorten)	Vissen	(30 waargenomen soorten)
Ringslang Kleine watersalamander Bruine kikker Bastaardkikker Gewone pad		Engelse alant, Gele kornoelje, Kamgras, Karwij, Karwijvarkenskervel, Kleine ratelaar, Schijnraket, Sikkelklaver		Alver Barbeel Houting Serpeling Sneep	
Dagvlinders	(24 waargenomen soorten)	Libellen	(16 waargenomen soorten)	Nachtvlinders	(15 waargenomen soorten)
Bruin blauwtje Gele luzernevlinder Hooibeestje Icarusblauwtje Kleine vos		Grote keizerlibel Weidebeekjuffer Bloedrode heidelibel Gewone oeverlibel Steenrode heidelibel		Sint-Jacobsvlinder Bruine daguil Gamma-uil Lievelling Gestreepte goudspanner	
Insecten	(15 waargenomen soorten)	(Korst)mossen	(3 waargenomen soorten)	Overige	(14 waargenomen soorten)
Bramensprinkhaan Gouden sprinkhaan Greppelsprinkhaan Krasser Grote groene sabelsprinkhaan		Gewoon dikkopmos Gewoon kribbenmos Rivierdubbeltandmos		Oever-loofslak Oorvormige poelslak Puntige blaashoren Witte schijfhoren Draaikolk-schijfhoren	

*in ieder geval de rode lijstsoorten worden genoemd, alsmede enkele typische soorten.

Natuurkwaliteit en bedreigingen

- + De status als beschermd natuurgebied komt tot uiting in de waargenomen soorten. De biodiversiteit is hoog. Dit wordt veroorzaakt door de bijzondere omstandigheden en de relatief hoge dynamiek van een rivier.

Er is onderscheid te maken in het oostelijk en westelijk deel als het gaat om natuurkwaliteiten.

- + Het westelijk deel (Tichelbeeksewaard) is deels recreatief ingericht. Hierbij is getracht middels recreatieve zonering rond de IJsselburg de natuur in het gehele gebied zoveel mogelijk te ontzien.
- Een deel van de agrarische percelen zijn gemeentelijk eigendom en worden verpacht. De natuurkwaliteit aan westzijde wordt deels beperkt doordat op delen bemesting en onkruidbestrijding plaatsvindt. Ook het maaibeheer is niet altijd even gunstig voor een optimaal behoud van weidevogels.
- + Het oostelijke deel van de uiterwaarden kennen enkele specifieke floristische waarden ter hoogte van de Mars.
- Verder naar het zuiden toe is er sprake van een stedelijk uitlooptgebied met een hoge recreatiedruk.
- Het beheer is gericht op natuurbehoud en is de verantwoordelijkheid van de beherende instanties. De provincie Gelderland dient toe te zien op het behalen van de “instandhoudingsdoelstellingen”. Deze worden niet altijd gehaald. Interne en externe factoren vormen een voortdurende bedreiging voor de aanwezigheid van gezonde populaties van soorten. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met andere belangen, waarvan hoogwaterveiligheid

en scheepvaart belangrijke elementen zijn. Deze stroken niet met bijvoorbeeld de ecologisch gunstige effecten van regelmatige overstroming of variatie in stroomsnelheid van de rivier, met bijbehorende erosie en sedimentatie.

Ontwikkelmogelijkheden

- De beschermde status van het gebied en het reeds aanwezige beheer maken dat er al veel over toekomstige ontwikkelingen wordt nagedacht en over wordt geschreven. Voor ontwikkelmogelijkheden wordt verwezen naar de doeldocumenten en beheerplan dat in het kader van Natura 2000 zijn opgesteld. Enkele punten die specifiek voor het westelijke deel van de uiterwaarden van Zutphen relevant zijn:
 - De recreatiedruk is op sommige delen groot. De uiterwaarden vormen een uitloopgebied voor de inwoners. Met name de loslopende honden zorgen voor veel verstoring van overwinterende ganzen en eenden. Ook in het broedseizoen worden veel vogels en zoogdieren verstoord. Een aantal plekken, zoals de kolken in het gebied dienen zoveel mogelijk vrij te worden gehouden van verstoring.
 - Daar waar zonering plaats heeft gevonden dient handhaving/toezicht plaats te vinden.
 - Een bijkomend probleem is de hoeveelheid zwerfaval, zowel van recreanten als meegevoerd door de rivier.
 - Op sommige percelen kan het agrarische beheer worden geëxtensiveerd en meer worden gericht op het behalen van instandhoudingsdoelen ten aanzien van weidevogels. Denk hierbij aan maaibeheer, gericht op behoud van weidevogels, en het verminderen van bemesting en onkruidbestrijding.
- Zo dicht bij de stad is het moeilijk om de balans tussen beleefbaarheid van de natuur en de aanwezige natuurwaarden te behouden. In een druk bevolkt land zoekt menig een rust van de natuur of een plek om de hond de vrijheid te geven. Niet iedereen is zich bewust van de waarde van de natuur, anders dan het een decor is voor recreatieve doeleinden.
 - De recreatiedruk is op sommige delen groot. Regulering is alleen succesvol als er bewustwording optreedt als het gaat om loslopende honden en wandelen buiten de paden. Door gerichte voorlichting (bebording) of uitleg in het veld door (bijvoorbeeld) vrijwilligers kan er meer begrip worden gekweekt. Dit levert over het algemeen meer effect dan het beboeten van overtreders.

CONCEPT